

8. přednáška

Interakce mezi kapalinou a vláknenným materiálem

Plateau-Rayleighova nestabilita - kapalinový film na vlákne

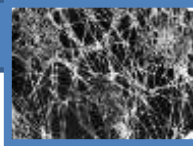
Doc. Ing . Eva Kuželová Košťáková, Ph.D.

Katedra chemie, FP, TUL

Eva.kostakova@tul.cz

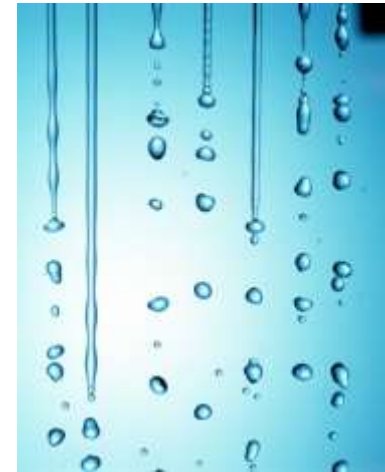
Tel.: 48 535 3489

Budova C, 3. patro

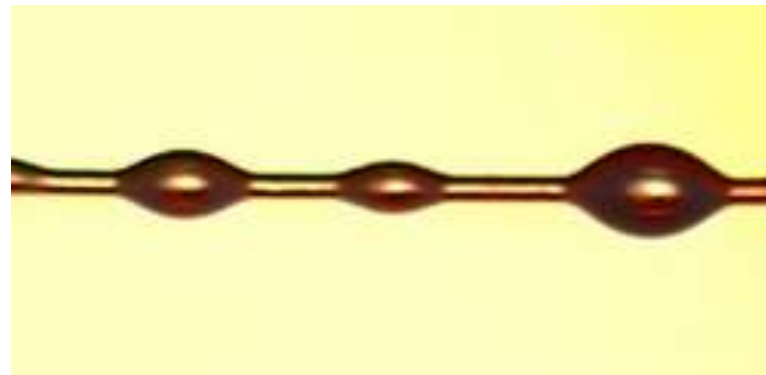

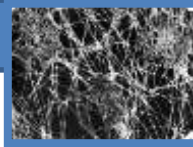
Vlnová délka $\lambda = 2,88\pi r_0$

r_0 ...poloměr kapalinového válce

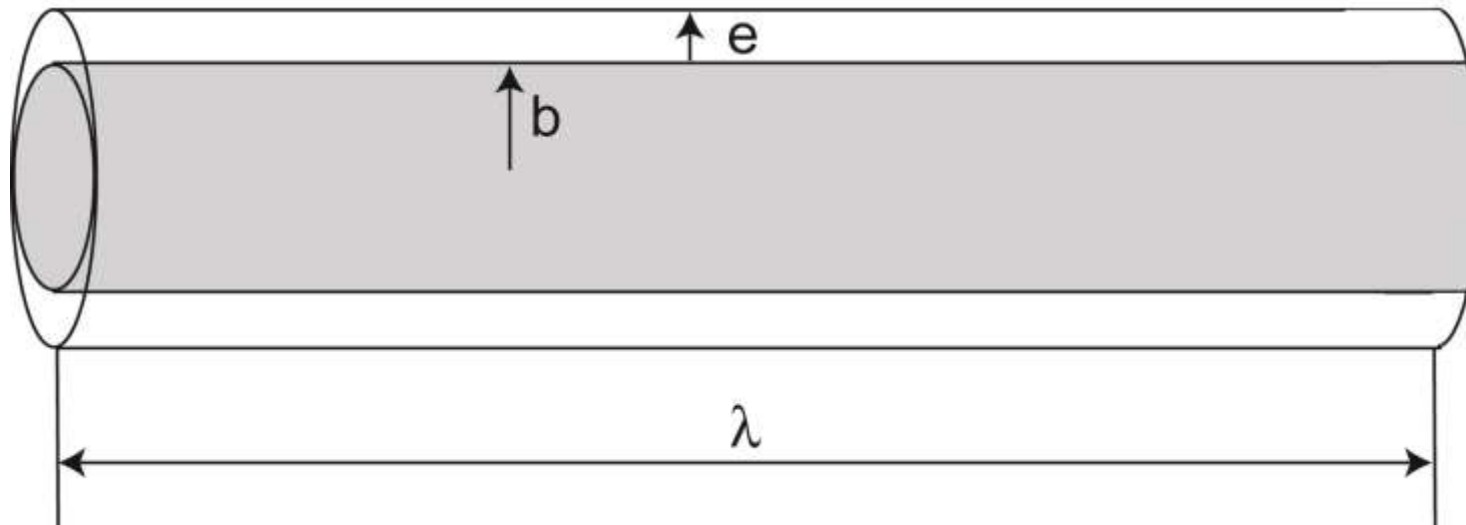

Jak je tomu v případě, že do kapalinového sloupce vložíme pevné jádro, v našem případě vlákno? Empirické poznatky ukazují, že makroskopický film umístěný na vlákne se začne samovolně rozpadat na malé kapkovité útvary.

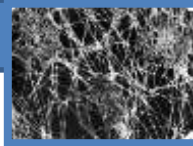

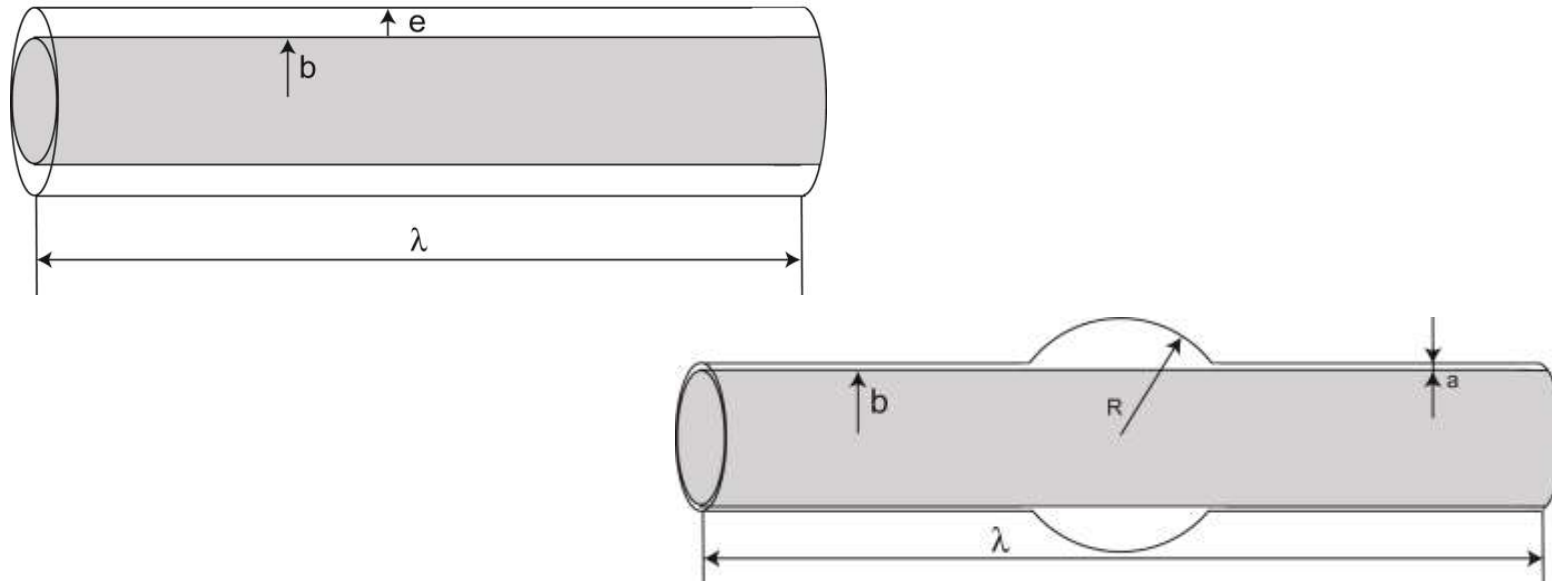
Řešení nestability kapalinového sloupce umístěného na vlákne

Válcové těleso o poloměru b pokryté kapalinovým tělesem tloušťce e a délce λ .

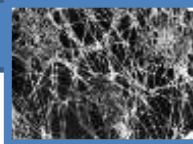

Řešení nestability kapalinového sloupce umístěného na vlákne

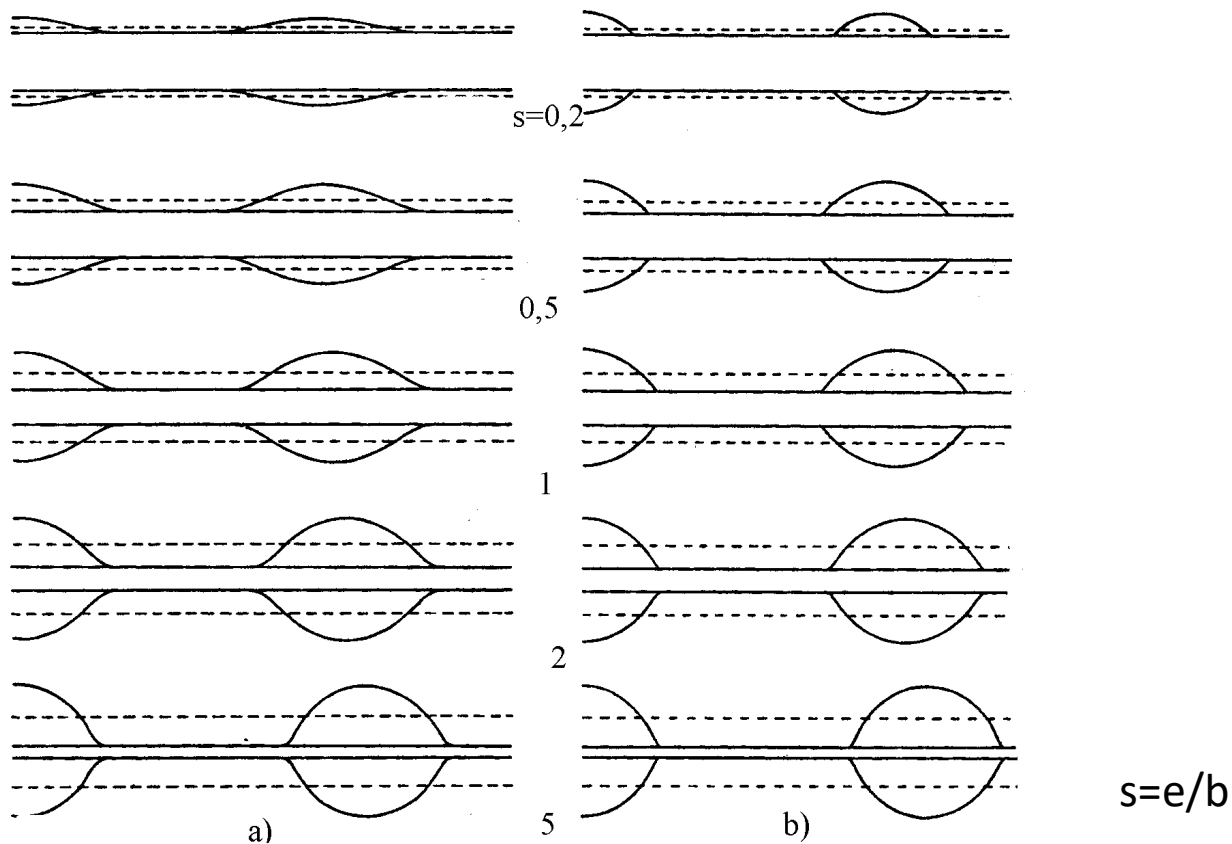

Výsledný tvar kapaliny je jiný než u rozpadu jen kapalinového tělesa.

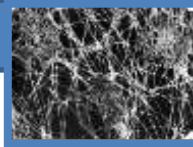
Předpokládáme, že vznikne opět kapalná koule o poloměru R , ale také kapalinový válec, který pokrývá vlákno, ovšem bude mít jiný průměr než kapalinový válec původní.

Je třeba zdůraznit, že pro různé poměry R/b se neudržuje konstantní úhel smáčení .

Tvary kapalinových útvarů na vláknech při různých velikostech s . Úhel smáčení je a) $=0^\circ$, b) $=45^\circ$

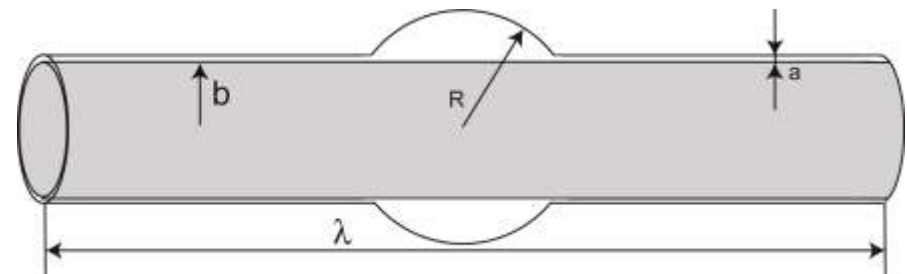
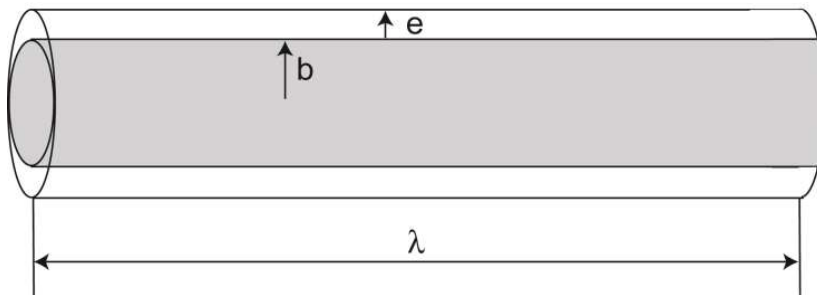

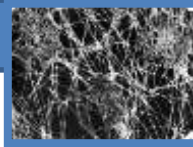
Řešení nestability kapalinového sloupce umístěného na vlákne

Z experimentu víme, že jestliže ponoříme vlákno do kapaliny, na vlákne se utvoří kapičky. Tyto kapičky jsou však propojeny mikroskopickým kapalinovým filmem. Jednoduše řečeno, kapalinové těleso umístěné na vlákne je souvislé i potom, co zaujme energeticky nejvýhodnější tvar.

V tomto případě pro objemy platí následující rovnost

$$V_c = V_{cs}$$

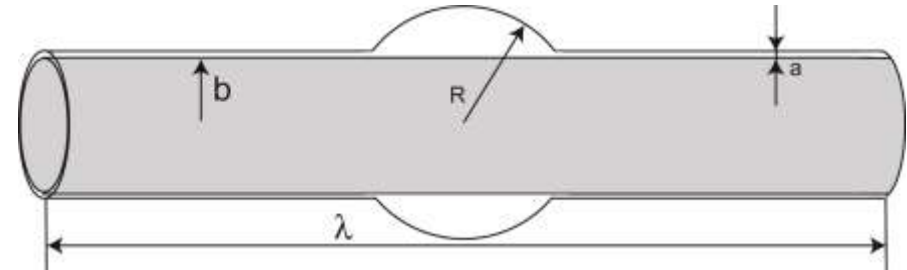
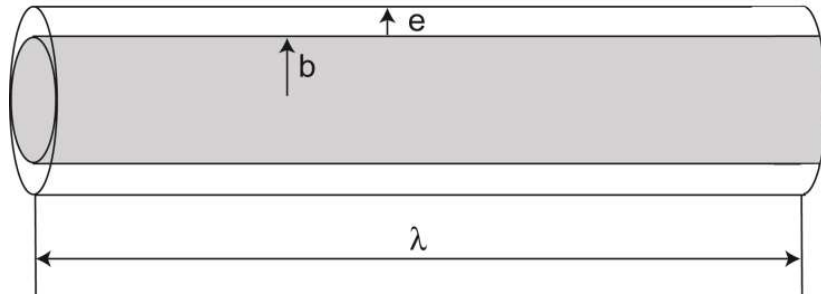

Řešení nestability kapalinového sloupce umístěného na vlákne

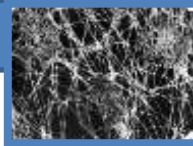
$$V_c = V_{cs}$$

Rovnost objemů kapalinových těles na vlákne

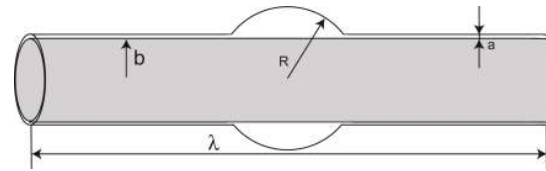
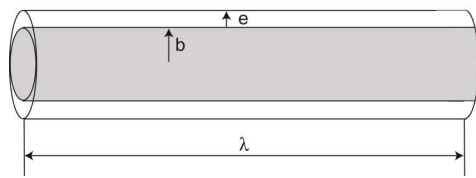
$$\pi(b + e)^2 \lambda = \pi(b + a)^2 (\lambda - 2R) + \frac{4}{3} \pi R^3$$

$$\lambda = 2R \frac{\frac{2}{3} R^2 - (b + a)^2}{(e + b)^2 - (a + b)^2}$$

Řešení nestability kapalinového sloupce umístěného na vlákne

$$W_c = W_{cs}$$

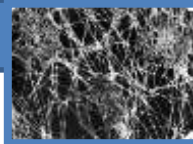

$$W_c = 2\pi(b + e)\lambda\gamma$$

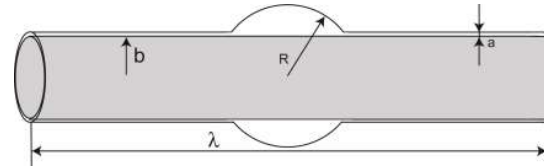
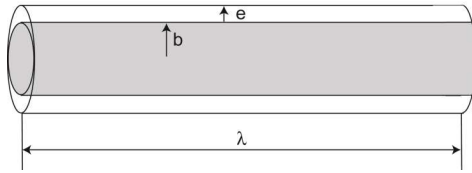
$$W_{cs} = 2\pi(b + a)(\lambda - 2R)\gamma + 4\pi R^2\gamma - 2\pi b^2\gamma$$

$$\lambda = \frac{2R^2 - 2Ra - 2Rb - b^2}{(e - a)}$$

Řešení nestability kapalinového sloupce umístěného na vlákne

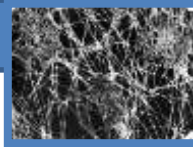
$$W_c = W_{cs}$$

$$\lambda = \frac{2R^2 - 2Ra - 2Rb - b^2}{(e - a)}$$

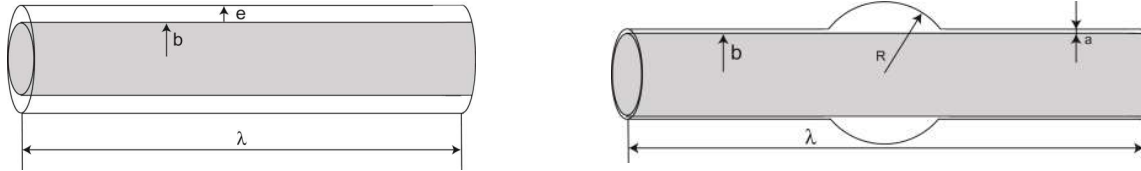
$$V_c = V_{cs}$$

$$\lambda = 2R \frac{\frac{2}{3}R^2 - (b + a)^2}{(e + b)^2 - (a + b)^2}$$

$$\frac{2R^2 - 2Rb - b^2}{e} = 2R \frac{\frac{2}{3}R^2 - b^2}{e^2 + 2be}$$

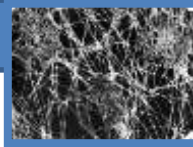
Řešení nestability kapalinového sloupce umístěného na vlákne

$$\frac{2R^2 - 2Rb - b^2}{e} = 2R \frac{\frac{2}{3}R^2 - b^2}{e^2 + 2be}$$

Následnými úpravami dojdeme ke zjištění, že pro **e/b** existuje minimální hodnota, pod kterou neexistuje fyzikálně přípustné řešení.

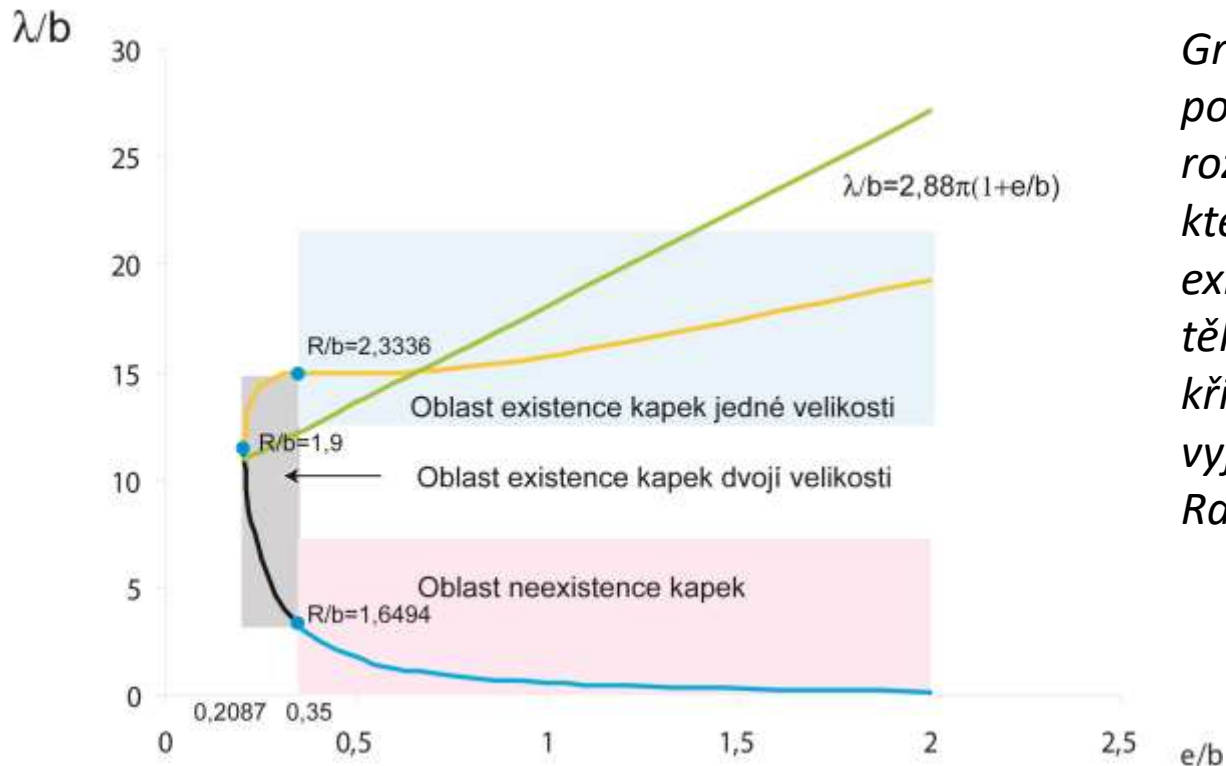
MEZÍ JE HODNOTA $e/b = 0,2087$

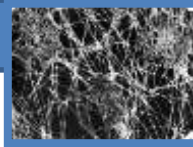
Řešení nestability kapalinového sloupce umístěného na vlákne

Následnými úpravami dojdeme ke zjištění, že pro e/b existuje minimální hodnota, pod kterou neexistuje fyzikálně přípustné řešení.

MEZÍ JE HODNOTA $e/b = 0,2087$

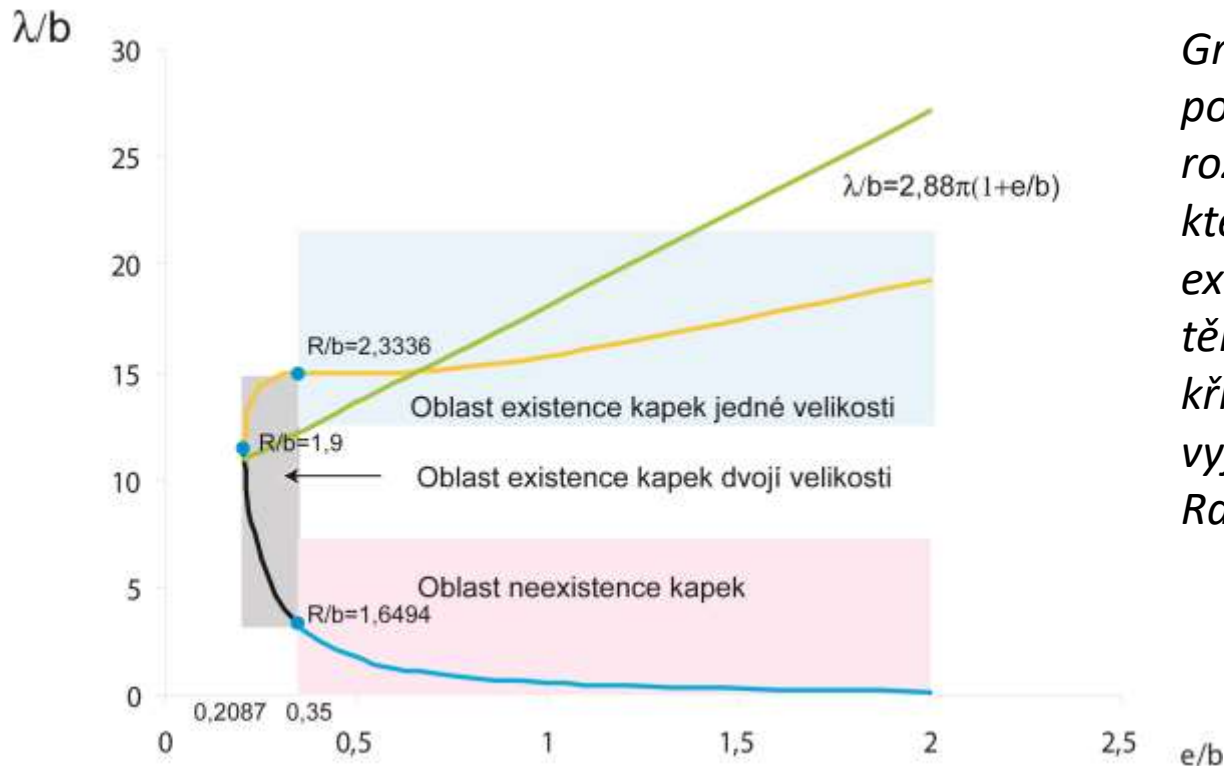
Graf závislosti λ/b na poměru e/b . Graf je rozdělen do tří oblastí, které zobrazují možnost existence kapalinových těles na vlákne. Zelená křivka je grafickým vyjádřením závislosti podle Rayleigha.

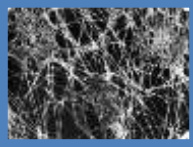
Řešení nestability kapalinového sloupce umístěného na vlákne

Následnými úpravami dojdeme ke zjištění, že pro e/b existuje minimální hodnota, pod kterou neexistuje fyzikálně přípustné řešení.

MEZÍ JE HODNOTA $e/b = 0,2087$

Graf závislosti λ/b na poměru e/b . Graf je rozdělen do tří oblastí, které zobrazují možnost existence kapalinových těles na vlákne. Zelená křivka je grafickým vyjádřením závislosti podle Rayleigha.

Kapalinový film dostatečně tenký, může být stabilizován vlivem krátko dosahových sil.

Chování filmu závisí na poloměru vlákna b a na rychlosti vyzvednutí vlákna v .

Pokud je ale tloušťka filmu větší (nad $1 \mu\text{m}$), může se předejít „rozbití“ nestabilního kapalinového pláště držením vlákna ve svislé poloze.

Pokud nastane situace, kdy je vlákno ve vertikální poloze, dochází k pohybu kapalinového filmu směrem k zemi. Tento pohyb je způsobem gravitací.

BROCHARD, F.: Spreading of Liquid Drops on Thin Cylinders: The „manchon/ droplet“ Transition, J.Chem.Phys.84 (8), Apríl 15 1986, 4664.